

การประชุมนำเสนอผลการศึกษาเบื้องต้น
โครงการศึกษาทบทวนชุดสิทธิประโยชน์ภายใต้บัตรประกันสุขภาพคนต่างด้าวของกระทรวงสาธารณสุข
วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 เวลา 09.00-12.00 น.
ณ ห้องประชุมโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
ชั้น 6 อาคาร 6 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นพ.ศุภกิจ	ศิริลักษณ์	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
2. ดร. นพ.ระพีพงศ์	สุพรรณไชยมาตย์	สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ
3. นางสาวธมลพรรณ	จินต์พงศ์	กองเศรษฐกิจสุขภาพและหลักประกันสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข
4. นางศันสนีย์	เฉลิมมีกุล	โรงพยาบาลกลาง
5. นางสาวจิราภรณ์	ชนะบุรณ์	โรงพยาบาลเลิดสิน
6. พญ.อรพรรณ	ชัยมณี	โรงพยาบาลนพรัตน์ราชธานี
7. นางกฤษฎากมล	ชื่นอ้อม	โรงพยาบาลกระทุ่มแบน
8. นายพิชิต	ทาเอื้อ	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี
9. นางรุ่งลักษณ์	ทาเอื้อ	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี
10. นางสุคนธ์	ปัญญาพงษ์	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสาคร
11. นายชวงค์	แสงคง	มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย
12. นายวสุรัตน์	หอมสุด	มูลนิธิรักษไทย
13. นางปรางวไล	เหล่าชัย	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต 5
14. ภญ.เนตรนภิส	สุขนวนิช	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
15. ดร. ภญ.พัทธรา	ลีฬหรวงค์	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
16. ภญ.ธนพร	บุษบาวไล	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
17. นางสาวศรวณีย์	อวนศรี	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
18. นายदनัย	ชินคำ	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
19. นางสาวมณีโชติรัตน์	สันธิ	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ

เริ่มประชุมเวลา 09.00 น.

ดร. ญ.พัทธรา ลีพหรวงศ์ กล่าวเปิดการประชุมและชี้แจงวัตถุประสงค์การประชุมเพื่อนำเสนอผลการศึกษาเบื้องต้นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากนั้น ญ.ธนพร บุชบัวโล และ นายดนัย ชินคำ นำเสนอที่มาของการศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ระเบียบวิธีวิจัย ผลการศึกษา และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (รายละเอียดดังเอกสารประกอบการประชุม) จากนั้นผู้เข้าร่วมการประชุมร่วมกันอภิปรายโดยมีข้อสรุป ดังนี้

1. ข้อคิดเห็นต่อผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผู้เข้าร่วมประชุมสอบถามขอบเขตของการศึกษาว่าครอบคลุมการพิจารณาราคาบัตรประกันสุขภาพคนต่างด้าวของกระทรวงสาธารณสุข รวมถึงรายรับและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นภายใต้บัตรประกันสุขภาพฯ หรือไม่ ซึ่งทีมวิจัยได้ชี้แจงว่าการศึกษานี้ไม่ได้ครอบคลุมประเด็นดังกล่าว อย่างไรก็ตามการศึกษานี้มีการวิเคราะห์ผลกระทบด้านงบประมาณที่เกิดขึ้นของผู้ให้บริการหากมีการปรับปรุงชุดสิทธิประโยชน์ภายใต้บัตรประกันสุขภาพฯ ในกรณีนี้ ดร. นพ.ระพีพงศ์ สุพรรณไชยมาตย์ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่ามีการศึกษาที่วิเคราะห์ผลกระทบด้านงบประมาณจากการให้บริการสุขภาพคนต่างด้าวโดยการส่งแบบสอบถามสำรวจโรงพยาบาลต่าง ๆ ที่ให้บริการคนต่างด้าว

2) ผู้เข้าร่วมประชุมมีข้อเสนอแนะให้ทีมวิจัยระมัดระวังการอภิปรายผลการศึกษาในกรณีเพิ่ม/ลดสิทธิประโยชน์ภายใต้บัตรประกันสุขภาพฯ เนื่องการศึกษานี้ใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงไม่สามารถนำมาเป็นข้อสรุปหรือใช้ตัดสินใจเพิ่ม/ลดชุดสิทธิประโยชน์ อย่างไรก็ตามผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจะเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนผู้กำหนดนโยบายสำหรับพิจารณาปรับปรุงชุดสิทธิประโยชน์และระบบบริการด้านสุขภาพของคนต่างด้าวต่อไป

3) ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอให้ทีมวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมโดยการจัดกลุ่มข้อค้นพบจากการศึกษาให้อยู่ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารจัดการรวมถึงทรัพยากรสำหรับให้บริการ (บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์) และความเท่าเทียมของการเข้าถึงบริการที่จำเป็นระหว่างคนไทยและคนต่างด้าว ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบดังกล่าวจะทำให้ทราบถึงปัญหาของการให้บริการในแต่ละมาตรการด้านสุขภาพ และทำให้ผลการศึกษา/ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายมีความชัดเจนมากขึ้น

2. การให้บริการด้านสุขภาพและการขายบัตรประกันสุขภาพฯ

1) ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมอภิปรายถึงปัญหาและข้อจำกัดของการให้บริการด้านสุขภาพของคนต่างด้าวโดยปัญหาหลัก คือการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลกับคนต่างด้าว รวมถึงเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่เป็นภาษาไทย ทำให้บางครั้งการให้บริการไม่มีประสิทธิภาพซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลการรักษารวมถึงการติดตามการรักษาที่ต่อเนื่องในกรณีที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังหรือต้องมีการติดตามหลังจากให้บริการ เช่น โรคเอดส์ วัณโรค หรือการฉีดวัคซีนสร้างเสริมภูมิคุ้มกันในเด็ก ด้วยเหตุนี้ผู้เข้าร่วมประชุมมีข้อเสนอให้กระทรวงสาธารณสุขพิจารณาจัดสรร

งบประมาณในการจ้างล่ามแปลภาษารวมถึงจัดทำเอกสารบางอย่าง เช่น สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กฉบับแปลภาษา เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2) คนต่างด้าวที่อาศัยและทำงานในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีข้อจำกัดในการเลือกโรงพยาบาลสำหรับซื้อบัตรประกันสุขภาพฯ กล่าวคือ คนต่างด้าวสามารถซื้อบัตรประกันสุขภาพฯ ในโรงพยาบาลในกรุงเทพมหานครได้เพียง 7 แห่งเท่านั้น และหากพิจารณาการกระจายตัวของโรงพยาบาลที่สามารถซื้อบัตรประกันสุขภาพฯ พบว่า ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ ส่งผลให้คนต่างด้าวเข้าถึงบริการสุขภาพได้น้อยและเลือกรับบริการในคลินิกเอกชนหรือร้านขายยา ผู้เข้าร่วมประชุมจึงมีข้อเสนอให้หน่วยบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิในเขตกรุงเทพมหานครเป็นเครือข่ายในการให้บริการสุขภาพคนต่างด้าวได้และมีระบบส่งต่อไปยังโรงพยาบาลที่มีศักยภาพในการให้บริการที่สูงกว่าอย่างเป็นระบบเพื่อแก้ไขปัญหาการเข้าถึงบริการสุขภาพ

3) การพิจารณาขายบัตรประกันสุขภาพฯ ยังมีความแตกต่างกันของแต่ละโรงพยาบาล กล่าวคือบางโรงพยาบาลไม่ขายบัตรประกันสุขภาพฯ ให้กับคนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานแบบผิดกฎหมายเนื่องจากเห็นว่าเป็นการสนับสนุนให้ทำผิดกฎหมายต่อไป ขณะที่บางโรงพยาบาลขายบัตรประกันสุขภาพฯ และให้บริการเนื่องจากเห็นว่าการประกันสุขภาพเป็นความมั่นคงพื้นฐานของการใช้ชีวิต และบริการบางอย่างจำเป็นต้องได้รับบริการ เช่น การตั้งครรภ์และการคลอด การให้ภูมิคุ้มกันโรคในเด็ก การรักษาโรคติดต่อร้ายแรงหรือปัญหาสุขภาพที่มีความรุนแรง และเสี่ยงต่อการเสียชีวิตสูง อย่างไรก็ตามผู้เข้าร่วมประชุมมีข้อเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งด้านกฎหมายและด้านสุขภาพพิจารณาประเด็นนี้ร่วมกันและประกาศเป็นกฎระเบียบเพื่อให้โรงพยาบาลและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. การรายงานผลและงบประมาณในการดำเนินงาน

ผู้เข้าร่วมประชุมอภิปรายปัญหาที่โรงพยาบาลไม่รายงานข้อมูลบัญชีรายรับจากการขายบัตรประกันสุขภาพฯ และค่าใช้จ่ายจากการให้บริการแก่หน่วยงานส่วนกลางตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ส่งผลให้หน่วยงานส่วนกลางไม่ทราบสถานการณ์การเงินของแต่ละโรงพยาบาล ซึ่งจะสะท้อนภาพรวมในระดับประเทศ รวมถึงขาดข้อมูลในการวางแผนระดับประเทศ ด้วยเหตุนี้ผู้เข้าร่วมประชุมมีข้อเสนอให้กระทรวงสาธารณสุขให้ความสำคัญกับการรายงานข้อมูลสถานะทางการเงินของโรงพยาบาลเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินงานในระดับประเทศต่อไป

เมื่อพิจารณางบประมาณด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของคนต่างด้าวพบปัญหาที่สำคัญ คือ งบประมาณในส่วนนี้ถูกส่งไปที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดโดยไม่มีการกระจายไปยังหน่วยบริการในชุมชน เช่น หน่วยบริการหลักในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ส่งผลให้ไม่มีการดำเนินงานในส่วนนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมจึงมีข้อเสนอแนะให้จัดสรรงบประมาณดังกล่าวให้หน่วยบริการสุขภาพในชุมชนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการ

ดำเนินงาน นอกจากนี้ยังพบปัญหาการเข้ารับบริการสุขภาพของคนต่างด้าวแล้วไม่สามารถเรียกเก็บค่าบริการได้ ส่งผลให้โรงพยาบาลต้องใช้งบประมาณของตนเองทำให้เกิดภาวะขาดทุน

4. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบการให้บริการด้านสุขภาพแก่แรงงานต่างด้าวและคนต่างด้าว

1) ผู้เข้าร่วมประชุมอภิปรายความเป็นไปได้ในการขายบัตรประกันสุขภาพฯ ให้แก่คนต่างด้าวที่ข้ามชายแดนเข้าประเทศไทยรายวันโดยให้หน่วยบริการสุขภาพที่ตั้งอยู่แนวชายแดน เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือศูนย์สุขภาพชุมชนสามารถขายบัตรประกันสุขภาพฯ และให้บริการได้ ซึ่งในทางปฏิบัติหน่วยบริการดังกล่าวมีการให้บริการแก่คนต่างด้าวในกลุ่มนี้อยู่และในบางครั้งไม่สามารถเรียกเก็บค่าบริการจากคนต่างด้าวได้ ในการนี้ ญ.เนตรนภิส สุขนวนิชชี้แจงว่าการขายบัตรประกันสุขภาพฯ หน่วยบริการที่ตั้งอยู่ชายแดนต้องคำนึงถึงการประหยัดต่อขนาด (economy of scale) เนื่องจากบางพื้นมีจำนวนคนต่างด้าวมาใช้บริการไม่มากพอซึ่งอาจส่งผลให้โรงพยาบาลมีความเสี่ยงต่อการขาดทุนหรือภาวะล้มละลายหากต้องให้บริการรักษาโรคที่มีค่าใช้จ่ายสูง

2) ผู้เข้าร่วมประชุมมีข้อเสนอแนะให้กำหนดเพดานค่าใช้จ่ายในการให้บริการสุขภาพที่มีราคาแพง เช่น การรักษาโรคมะเร็ง เพื่อป้องกันภาวะหนี้สินหรือภาวะล้มละลายของโรงพยาบาลที่มีการขายบัตรไม่มาก อีกทั้งเสนอให้มีการร่วมจ่ายค่ารักษาพยาบาลจากนายจ้างในกรณีที่เข้ารับบริการด้วยอาการเจ็บป่วยที่มีสาเหตุจากการทำงาน

3) ผู้เข้าร่วมประชุมให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับระบบประกันสุขภาพของคนต่างด้าวในประเทศไทยว่าสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระบบ ได้แก่ ระบบประกันสังคมซึ่งครอบคลุมกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่ทำงานในสถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียนตามกฎหมาย และบัตรประกันสุขภาพคนต่างด้าวของกระทรวงสาธารณสุขซึ่งครอบคลุมแรงงานต่างด้าวกลุ่มที่ไม่ได้อยู่ในระบบประกันสังคม ผู้ติดตาม (dependent migrant) ผู้รอการพิสูจน์สัญชาติ รวมถึงคนต่างด้าวที่มาพำนักหรือมาพักผ่อนในประเทศไทยหลังจากเกษียณอายุราชการ ซึ่งการพิจารณาปรับปรุงสิทธิประโยชน์ภายใต้บัตรประกันสุขภาพฯ ควรพิจารณาความเหมาะสมให้ครอบคลุมในทุกกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งควรสร้างความตระหนักให้คนต่างด้าวเห็นประโยชน์และความสำคัญของการมีบัตรประกันสุขภาพด้วย

ปิดประชุมเวลา 11.30 น.

.....

(น.ส.มณีโชติรัตน์ สันธิ)

.....

(นายदनัย ชินคำ)

ผู้บันทึกการประชุม

.....

(ภญ.ธนพร บุชบัวโล)

ผู้ตรวจรายงานการประชุม